

**Лікар Микола
Стаховський
(1879–07.12.1948):
український громадсько-
політичний діяч,
дипломат, просвітник**

(до 140-річчя від дня народження)

М. А. Стаховський

Фото з сайту: <https://bit.ly/2Hmpx1Y>

**Підготувала: О. Юрчишина, завідувач
сектору краєзнавчих видань бібліотеки ВНМУ ім. М. І. Пирогова**

Народився Микола Ананійович Стаховський
22 травня 1879 р. в родині священника,
в с. Стетківці Волинської губернії, нині Чуднівського р-ну
Житомирської обл.

У 1904 р. закінчив медичний факультет Варшавського
університету. Упродовж 1904–1905 рр. працював в Товаристві
Червоного Хреста у м. Мукден (нині м. Шеньян, Китай)
у Маньчжурії. Згодом – у Києві. Був членом Товариства
українських поступовців.

Обвинувачений під час революції 1905–1907 рр.
в антидержавній пропаганді, був змушений емігрувати
до Парижу. Упродовж 1909–1914 рр. працював лікарем
у Вінниці. Багато оперував.

*Колишній будинок лікаря
М. А. Стаховського у Вінниці*

Фото з сайту: <https://bit.ly/2R7Nh1T>

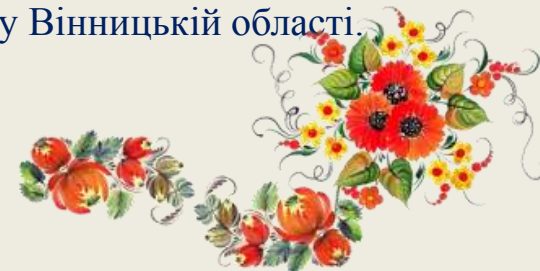

Проект особняка Стаховського у Вінниці.

Автор Василь Кричевський

Фото з сайту: <https://bit.ly/2Vnr4hq>

У серпні 1919 – січні 1920 рр. в приміщенні будинку
Миколи Стаховського у Вінниці діяв український
клуб «Рідна хата», заснований вояцтвом Української
Галицької Армії. Будинок лікаря, приклад
українського архітектурного модерну зберігся до
цього часу. Нині на території його садиби –
поліклініка управління Міністерства внутрішніх
справ України у Вінницькій області.

*Дипломатична місія УНР у Великобританії.
Стаховський – третій праворуч, тримає на
руках сина Лева.*

Фото з сайту: <https://bit.ly/2He2WWI>

У 1917 р. – голова Проскурівської земської управи, організатор місцевої української Громади. У травні 1917 р. був призначений губернським комісаром Поділля. Під час Першої світової війни служив ординарним лікарем у Проскурівському лазареті Червоного Хреста (нині м. Хмельницький). У 1917 р. – голова Проскурівської земської управи, організатор місцевої української Громади. У травні 1917 р. був призначений губернським комісаром Поділля.
У 1919 р. став першим головою дипломатичної місії Української Народної Республіки у Великій Британії.

Під час Першої світової війни Микола Стаховський служив ординарним лікарем у Проскурівському лазареті Червоного Хреста.

*Плакат УНР: «Чужого не хочу, а
свого не віддам!».* Автор: Богущ Шіппіх

(Bohush Shippikh) - <https://bit.ly/2JDX5LQ>,

Суспільне надбання (Public Domain); <https://bit.ly/2W1b1Gq>

*Книга для дітей «Стародавні перекази»
в перекладі Миколи Стаховського.*

Фото з сайтів: <https://bit.ly/2vY0nBK>; <https://bit.ly/2LFJSVG>

У 1938 р. у Львові побачила світ книга для дітей «Стародавні перекази», до містила два із шести давньогрецьких міфів, що входили до книги американського письменника Н. Готорна «A Wonder-Book for Girls and Boys» («Книга чудес для дівчаток і хлопчиків»).

Переклад українською мовою зробив Микола Стаховський.

Протягом усього свого життя Микола Стаховський удосконалював професійну майстерність, навчався у кращих лікарів Європи. Займався лікарською справою в Парижі (1920–1922), Берліні (1922–1923), Берегове на Закарпатті (1924–1939), де був також одним із провідних організаторів українського культурного життя. Упродовж 1939–1945 рр. працював у м. Румбурк (нині Чехія).

В Україні спілкувався з пацієнтами виключно українською мовою. Добре володів німецькою, французькою, польською, російською, угорською мовами. М. А. Стаховський – автор декількох десятків наукових праць медичної тематики.

*Могила родини Стаховських на
Ольшанському цвинтарі у Чехії*

Фото з сайту: <https://bit.ly/2He2WWI>

Микола Ананійович Стаховський пішов з життя 7 грудня 1948 р. Похований на Ольшанському цвинтарі у м. Прага. Під плитою з візерунками спочиває родина Стаховських: мати і двоє синів – лікар Микола Стаховський та його брат – скульптор-аніміліст і кераміст, професор української студії пластичного мистецтва в Празі Костянтин Стаховський

2017 р. в День працівників дипломатичної служби України та з нагоди 100-річчя дипломатичної служби України Посол України в Чехії Євген Перебийніс, працівники Посольства поклали квіти до могил цілої плеяди українських дипломатів періоду УНР.

На Ольшанському кладовищі Праги вшанували пам'ять посла УНР у Празі, першого посла УНР в Лондоні М. А. Стаховського

*Працівники дипломатичної
служби України вшановують
пам'ять українських
дипломатів. 2017 р.*

Фото з сайту: <https://bit.ly/2LIth3v>

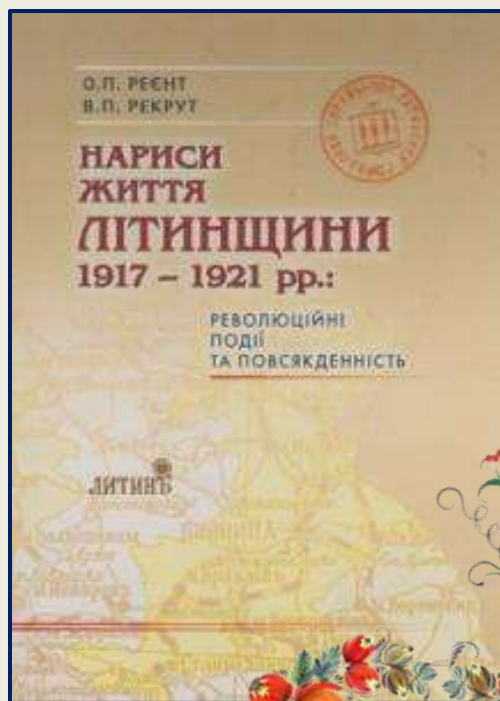
Про М. А. Стаховського

Поділля у добу Української революції 1917-1921 рр.:
матеріали круглих столів / [редкол.: О. М. Завальнюк
(голова), О. Б. Комарніцький (відп. ред.), Л. В. Баженов та
ін.]. – Кам'янець-Подільський : ПП «Медобори-2006», 2013.
– С. 201, 206.

Логінов О. В. Вінниця у 1917 році. Револуція у провінційному місті : монографія / О. В. Логінов, Л. І. Семенко; Вінниц. обл. краєзн. музей, Краєзн. т-во «Поділля». – Вінниця : Держ. картогр. ф-ка, 2009. – С. 26, 30, 105, 110, 112.

Подільський губернський староста Сергій Кисельов (1877-1937) у документах епохи / упоряд.:

О. М. Кравчук, І. І. Ратушняк, К. В. Завальнюк. – Вінниця : Нілан-ЛТД, 2016. – С. 245, 246.

Реєнт О. П. Нариси життя Літинщини, 1917–1921 рр.: революційні події та повсякденність : [нариси] / О. П. Реєнт, В. П. Рекрут ; наук. ред. В. А. Смолій ; НАН України. Ін-т історії України, Нац. спілка краєзнавців України. – Київ : Ін-т історії України НАН України, 2017. – С. 24, 37, 38, 58.

Трембіцький А. М. Проскурівщина 1917 року у спогадах Наталії Дорошенко-Савченко на сторінках часопису «Свобода» (Нью-Йорк) / А. М. Трембіцький // Вісник Кам'янець-Подільського нац. ун-ту ім. Івана Огієнка. Історичні науки. – Кам'янець-Подільський, 2011. – Вип. 4: На пошану професора А. О. Копилова. – С. 167, 169, 171, 172.

Трембіцький А. М. Подолянин Іван Розгін про національну революцію 1917-1921 рр. на Поділлі / А. М. Трембіцький, Л. А. Іваневич // Вісник Кам'янець-Подільського нац. ун-ту ім. Івана Огієнка. Історичні науки. – Кам'янець-Подільський, 2012. – Вип. 5: На пошану професора М. Б. Петренка. – С. 455, 456, 462.

ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО

НАУКОВІ ЗАПИСКИ

СЕРІЯ:

ІСТОРІЯ

ВИПУСК XXI

ВІННИЦЯ
2013

УДК 94 (477.43)»1918»

А.А. Трембіцький, А.М. Трембіцький
**ГРОМАДСЬКО-ПРОСВІТНИЦЬКА ТА ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ
МИКОЛИ СТАХОВСЬКОГО (1879-1948)**

У статті розкрито маловідомі аспекти життєвих шляхів, державницької, суспільно-просвітницької і лікарської діяльності першого голови Проскурівської повітової земської управи (березень – травень 1917) і комісара Подільської губернії (травень 1917 – січень 1919), першого голови дипломатичної місії УНР у Великій Британії – Миколи Стаховського.

Ключові слова: лікар, голова Проскурівської повітової земської управи, комісар Подільської губернії, дипломат, Микола Стаховський, Проскурів, Вінниця, еміграція

Життєві шляхи, суспільно-державницька і професійна діяльність відомого лікаря, дипломата, громадсько-політичного діяча, першого голови Проскурівської повітової земської управи (березень-травень 1917 р.) Миколи Стаховського знайшли часткове своє відображення у працях українських науковців з української діаспори ще в 50–60-х рр. XX ст. Зокрема у спогадах Н. Дорошенко-Савченко «Початки національної революції на Проскурівщині» (Нью-Йорк, 1955) [1; 2; 3], висвітлено участь національно свідомого українця військового лікаря Миколи Стаховського у становленні української справи на Проскурівщині в 1917 р. [1], розкрито деякі аспекти участі Української громади у виборах Проскурівської повітової земської

114

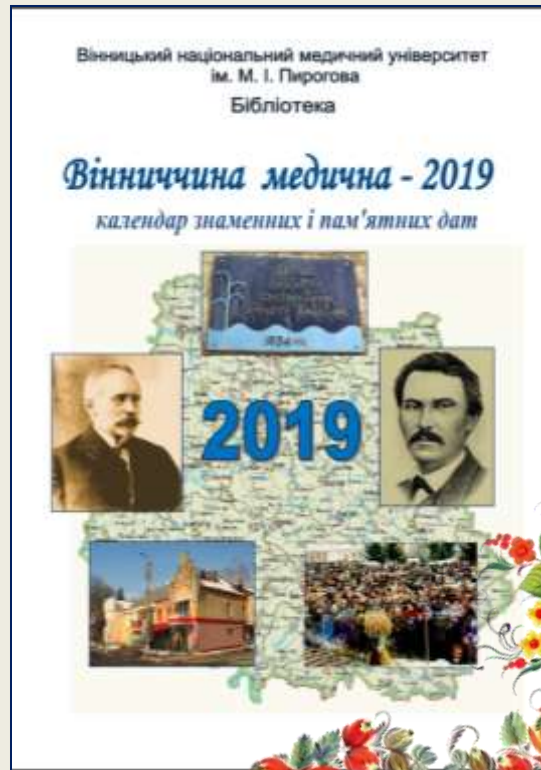
Громадсько-просвітницька професійна діяльність Миколи Стаховського (1879-1948) /
А. А. Трембіцький, А. М. Трембіцький // Наукові записки : зб. наук. пр. Сер. Історія / Вінниц.
держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського; за заг. ред. П. С. Григорчука. – Вінниця, 2013. –
Вип. 21. – С. 114–123.

Лапичак Т. Участь українських лікарів у нашому політичному житті / Т. Лапичак // Лікарський вісник. – 1958. – № 10. – С. 21.

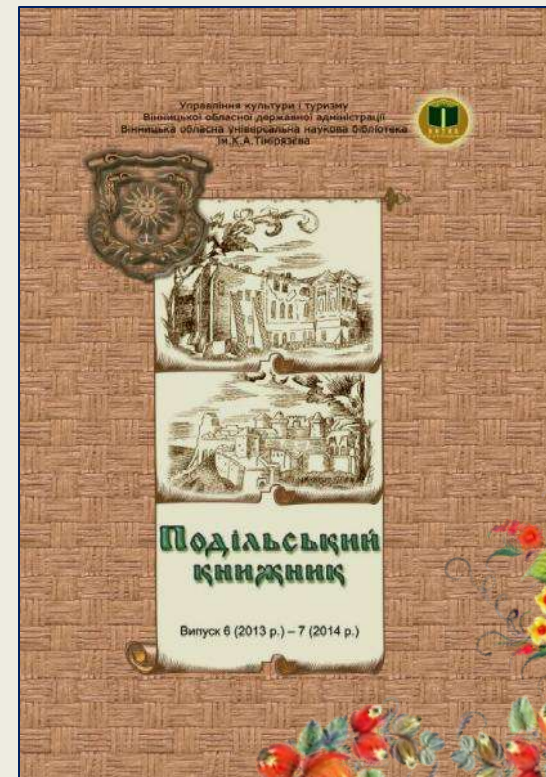
Пундій П. Науково-професійна та громадська діяльність українських лікарів під час першої еміграції (1920-1944) / П. Пундій // Визвольний шлях. – 1988. – Кн. 7. – С. 870.

Вінниччина медична - 2019 : календар знаменних і пам'ятних дат / Вінниц. НМУ ім. М. І. Пирогова, Наук. б-ка ; відп. за вип. Н. М. Кравчук ; уклад. О. А. Юрчишина. – Вінниця, 2018. – С. 106–107.

Подільський книжник: альманах. Вип. 6 (2013 р.) / 7 (2014 р.) / уклад. Т. Р. Кароєва, ред. С.В. Лавренюк; відп. за вип. Н. І. Морозова ; Управління культури і туризму Вінниц. облдержадм., Вінниц. ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва. – Вінниця, 2015. – С. 98.

Стаховский Микола А. // Незабытые могилы:
Российское зарубежье: некрологи 1917-2001 в 6 т. /
Рос. гос. б-ка; сост. В. Н. Чуваков. – Москва, 2006 :
Пашков дом. – Т. 6. кн. 2 : Скр-Ф. – С. 168.

Совінський Є. В. Садиба лікаря М. Стаховського /
Є. В. Совінський, О. Ю. Федоришен // Пам'ятки історії та
культури Вінницької обл. Вінниця / упоряд. : Ю. А. Зінько,
А. М. Подолинний. – Вінниця, ТОВ «Нілан-ЛТД», 2016. – С. 77–
78 : фот.

СТАХОВСКИЙ Микола А. (22 мая 1870 — 7 дек. 1948, Прага).

Похоронен на Ольшанском кладбище в Праге.

Ольшанское кладбище. Прага. Сост. Российская группа по изучению русской эмиграции. Руководитель Л.А.Мнухин.

Література

Логінов О. В. Вінниця у 1917 році. Революція у провінційному місті : монографія / О. В. Логінов, Л. І. Семенко; Вінниц. обл. краєзн. музей, Краєзн. т-во «Поділля». – Вінниця : Держ. картогр. ф-ка, 2009. – С. 26, 30, 105, 110, 112.

Реєнт О. П. Нариси життя Літинщини, 1917–1921 рр.: революційні події та повсякденність : [нариси] / О. П. Реєнт, В. П. Рекрут ; наук. ред. В. А. Смолій ; НАН України. Ін-т історії України, Нац. спілка краєзнавців України. – Київ : Ін-т історії України НАН України, 2017. – С. 24, 37, 38, 58.

Совінський Є. В. Садиба лікаря М. Стаховського / Є. В. Совінський, О. Ю. Федоришен // Пам'ятки історії та культури Вінницької обл. Вінниця / голов. ред. Ю. А. Зінько. – Вінниця, 2016. – С. 77–78 : фот.

Трембіцький А. А. Громадсько-просвітницька професійна діяльність Миколи Стаховського (1879–1948) / А. А. Трембіцький, А. М. Трембіцький // Наукові записки : зб. наук. пр. Сер. Історія / Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського; за заг. ред. П. С. Григорчука. – Вінниця, 2013. – Вип. 21. – С. 114–123.

Трембіцький А. А. Микола Стаховський (1879–1948) – перший голова Проскурівської повітової земської управи (березень-травень 1917) / А. А. Трембіцький, А. М. Трембіцький // Матеріали Всеукраїнської науково-краєзнавчої конференції «Хмельниччина в контексті історії України» / ред. кол. Баженов Л. В. (голова), Єсюнін С. М. (співголова, відповід. редактор) та ін. – Хмельницький, 2012. – С. 375–382.

